

Slavenski dom

Ste. 168

V Ljubljani, v soboto, 25. julija 1936

Leto 1.

Uporniki tik pred Madridom, ki pade danes ali jutri - Mednarodne posledice španske revolucije

Pet velesil pošilja križarke v Španijo

Gibraltar, 25. julija. o. Nobenega dvoma ni, da Angleži na tistem podpirajo upornike. Razlogi, ki Angleže vodijo do tega so v tem, da ne marajo v zaledju Gibraltarja imeti komunistične države. Verjetno pa je tudi, da jim sedanje ozemlje okrog Gibraltarja ne zadostuje več in da bi radi na račun španskih zmed svoj poosest razširili. Prav tako hočejo za varstvo Gibraltarja dobiti kos ozemlja na afrikanški obali poleg Tangerja. Nobena skrivnost ni, da veljajo njihove simpatije tudi Balearskim otokom. Vsega skupaj so angleške pomorske oblasti poslale v Gibraltar 30 vojnih ladij poleg 12 križark, ki so v posameznih španskih pristaniščih.

Angleška vlada je poslala poziv tudi Nemčiji in Italiji, naj kot enakopravni velesile pošljejo svoje bojne brodogradne v španske vode. To so storili najbrž na zahtevo upornikov. Pomočnik generala Franca, letalski general Kiderland, je poslal italijanskemu in nemškemu zunanjemu ministru brzojavko, v kateri je prosil, naj nemška in italijanska vlada zahtevata od angleške vlade, da onemogoči sleherni gibanje španskih vladnih ladij in letal v gibraltarskem območju.

Nemška vlada je takoj sklenila, da pošlje v španske vode dve križarki. To bo storila za varstvo svojih koristi v Španiji, kakaj rdeča diktatura se posebno ogroža nemške državljanke. Italijanska vlada je poslala do sedaj v Španijo 5 križark. Dve so v Barceloni, tri so pa v Tangerju. Poleg teh je poslala Italija še križarki »Fiume« in »Montecucoli«, ter bolničarsko ladjo »Tevere«. Križarka »Muzzio Attendolo« se je zadržala pred Malago. Veliki prevoznik »Principessa Maria« pa je odšel v Barcelono, da bo ukrcal italijanske državljane.

Madrid, 25. julija. o. Sedmi dan revolucionarne državljanske vojne v Španiji spet ni prinesel nobene odločitve. Vsaj tako se glase vsa poročila radijskih agencij. Po mnenju tujih dopisnikov v Madridu in v ostalih španskih mestih ni mogoče govoriti o razjasnitvi položaja preden ne bodo zadeli ostanki vladnih čet s kolonami upornikov, ki se bližajo Madridu. Po poročilih potnikov, ki se vračajo iz Španije, delajo uporniki po natančno določenem načrtu in se jim nič ne mudi z akcijo. Verjetno pa je, da je zastoj nastal tudi zaradi tega, ker eni, kakor drugi stranki primanjkuje orožja.

Vlada si na vse kriplje prizadeva, da bi dobila pomoč od francoske levičarske vlade. V ta namen je moral pod pritiskom odstopiti celo dolgoletni pariški poslanik, ker so bili v španskih vladnih krogih mnenja, da ne bo on dovolj odločno zahteval od francoske vlade pomoči. Pri tej pomoči gre predvsem za letala, plinske bombe, težke strojne in letalce. Vsa vojaška aviacija je namreč prešla z aparati vred v uporniki tabor. Francoska vlada, ki jo na špansko levičarsko vlado vežejo nedvomne simpatije, je v škripih. Izjavila je sicer, da brez dovoljenja zaveznikov držav ne bo prodala nobeni drugi državi orožja, toda na splošno prevladuje mnenje, da bodo iz Pariza kljub temu poslali zahtevana letala in na tistem tudi letalce. To dejanje bi lahko izkločilo mednarodne zapletitve.

Vlada gospodar samo še v Madridu, Barceloni in Malagi

Madrid, 25. julija. o. Kljub temu, da se večeraj na videz ni položaj v Španiji premaknil nikamor, je treba vendar zaznamovati postopno koncentracijo uporniških čet okoli Madrida. Uporniki imajo v svoji oblasti okrog osem desetih španskega ozemlja. Vlada je popoln gospodar edino še v Madridu, v Barceloni in v Malagi. Vsa ostala mesta, predvsem pristanišča ob Sredozemskem morju so v rokah upornikov. Zdi se, da so v svojem načrtu polagali bistveno večjo pozornost na to, da se polaste obale in tako onemogočijo vladi sleherni dovoz streliva in življenjskih potrebščin. Popolnoma v desničarskih rokah je drugo največje špansko pristanišče Valencija, ki je že od nekdaj veljala kot domena Gila Roblesa.

S francoske meje se zmeraj poročajo o grmenju topov in streljanju, ki se sliši iz krajev blizu meje. Pobeželi karabinierji izjavljajo, da divjajo tam strašni boji, v katerih uporniki sistematično zavzemajo vse vojaško važne položaje in jih utrjujejo. Na francoska tla je večeraj padlo več bomb. V Barceloni vodijo borbo komunisti, ki so večeraj po prekem sodu ustrelili dva generala, ki sta vodila upor v Barceloni. V San Sebastianu so streljali neznanec na francosko stražniško ladjo, ki je prišla na pomoč francoskim državljanom. Upor je izbruhnil na eni izmed poslednjih vladnih zvestih ladij »Almirante Saavedra«.

London, 25. julija. o. Po pisanju londonskih listov je treba padec Madrida pričakovati za danes ali najpozneje za jutri. Večeraj so se ves dan vršili boji v planinah okrog Madrida. Prednje straže generala Molla se nahajajo kakih 20 km pred mestom. General Molla čaka samo, da pride nekaj ojačenj, potem pa bo prešel v odločilni napad.

Uporniška zmaga v Novarri

Hendaye, 25. julija. o. Sinoči se je tu začela po večdnevni pripravi velika bitka na prelazu Andarazoa, ki meji v provinci Navarro in Guipuzcoo. Po daljšem boju so uporniki odločilno zmagali. General Molla je dal izjavo, v kateri pravi, da uporniki prodirajo počasi zaradi tega, ker morajo čistiti zaledje od komunistov. Ne marajo prodirati na kraj naglo, dokler niso prepričani, da je vse ozemlje, katero so zavzeli mirno in varno. Večeraj popoldne so sestavili začasno uporniško vlado v Burgozu. Vladi načeljuje general Cabales.

Uporniški cilj: diktatura

Pariz, 25. julija. AA. Današnji »Jour« poroča, da je med španskimi uporniki več struj. Glavni struji tvorijo karlisti, ki zahtevajo vzpostavitev monarhije s princem Alfonzom Carlosom Navarskim kot kraljem, in oficirska skupina, ki je v načelu za ohranitev republikanske vladavine, zahteva pa, naj za neja let uvedejo diktaturo. Diktatura naj bi pomirila strasti in razburjenost ljudstva. Vodil naj bi jo sin pokojnega generala Prima de Rivera, generala Franco in Mollo pa naj bi zavzela najvažnejša ministrska mesta.

Pariz, 25. julija. Havas poroča iz Bordeauxa, da je poveljnik upornikov na severnem bojišču poslal francoskim obmejnim prefektom prošnjo, naj bi francoske obmejne vasi na vidnem mestu razobesile francoske trobojnice, da ne bi vojaška letala v bojih okrog Iruna povzročila škode na francoskem ozemlju.

Vlada govori o očitni zmagi

Barcelona, 24. julija. AA. Havas poroča: Katalonska pokrajinska vlada objavlja radiogram, ki ga je sprejela iz Malage in katerem poročajo, da so vladne čete zavzele Huentes.

Notranje ministristvo pravi, da je prejelo radiogram guvernerja v Bilbau, ki javlja, da so vladne čete pognale iz Bilbau zadnje ostanke upornikov.

Barcelona, 24. julija. AA. Havas: Zivljenje v mestu je danes malone redno. Večina kavarn, barov in trgovin v živili je danes odprta.

Madrid, 25. julija. AA. Po poročilu tukajšnje radijske postaje je med zadnjimi boji pri Guadalahari prestopilo 300 upornikov na stran vladnih čet.

Vlada je pozvala vse naročnike radia v Španiji, naj v teh tragičnih dneh imajo svoje aparate čim dalje odprte, tako da bi bila poročila, navedbe in navodila vlade doslojna čim širšemu občinstvu po vsej državi.

Uporniki prerokujejo padec Madrida

Henday, 25. julija. AA. (Havas.) Sprednje straže uporniških sil, ki prihajajo iz pokrajine Pampluna, se nahajajo kakih 15 km od San Sebastiana. Dostop v mesto brani milica. Za prvo četo milice se nahaja še druga, ki je pripravljena po potrebi prvo okrepiti. Od večeraj slišijo neprestano topovsko streljanje z obeh strani. Mislijo, da bo tekom današnjega popoldneva prišlo do velike akcije. Uporniki bodo skušali prodreti in zavzeti San Sebastian, vladne čete pa hočejo to prodiranje preprečiti.

Rabat, 25. julija. (Havas.) Španska šolska križarka Galatea je prestopila k upornikom in odplula na Kanarske otoke. Pravi, da je bila v zadnjih bojih z uporniški obalskimi baterijami ena španska vojna ladja precej poškodovana.

Gibraltar, 25. julija. AA. Uradno potrjujejo, da

Madžari se bodo selili v Abesinijo

Budimpešta, 24. jul. AA. List »Amaj nap« piše, da se je madžarski zunanji minister informiral pri italijanski vladi, ali bi se mogli Madžari naseliti v Etiopiji. List pristavlja, da je dala italijanska vlada v načelu ugoden odgovor. Italijanska vlada predlaga madžarski vladi, naj v tem oziru stavi konkretne predloge.

Addis Abeba, 25. jul. o. Po italijanskih poročilih se nadaljuje osvajevanje in pomirjevanje v pokrajini Harar. Prav tako se v redu vrši oddajanje orožja. Roparske tolpe, ki jih v tej pokrajini kar mrgli, so imele velike izgube. Več uporniških poglavarjev se je podvrnilo Italijanom. Po dolgem in težavnem maršu so italijanske čete končno zavzele 22. julija Agemariam.

Rim, 25. julija. o. Agencija Stefani poroča iz Addis Abebe, da so italijanske čete 150 km od Addis Abebe proti severovzhodu nenadno napadle

Atentator na angl. kralja pred sodiščem

London, 25. julija. AA. (Reuter.) Danes je državni tožilec izročil pristojnemu sreskemu sodišču v Downingstreetu obtožnico proti Mac Mahonu, ki so ga aretirali pod sumom, da je nameraval izvršiti atentat na Nj. Vel. kralja Edvarda VIII. Ker so Mac Mahona že obsodili na osem dni zapora zaradi nošnje orožja brez dovoljenja, se državni tožilec ne ozira na to dejanje. Svojo obtožnico otemeljuje v prvi vrsti z zakonom iz leta 1842. Državni tožilec ne predpostavlja dejanja veleizdaje oziroma atentata na vladarja, marveč opredeljuje krivdo obtoženca takole:

1. Da je v neposredni bližini Nj. Vel. potegnil revolver z namenom, da krši javni mir in red;
2. da je s tem svojim ravnanjem mogel vzne-

mičiti Nj. Veličanstvo pri opravljanju uradnega vladarskega dejanja.

V začetku razprave je Mac Mahon izjavil, da je nameraval izvršiti samomor pred Nj. Vel. kraljem Edvardom VIII. V usodnem hipu pa se je razburil in vrgel revolver od sebe. Sodišče je nato zaslislalo še nekaj prič, kmalu nato pa je sklenilo odložiti razpravo za osem dni. Obtoženi Mac Mahon pa ostane še nadalje v zaporu.

Na razpravi proti Mac Mahonu je izjavila prva priča, bivši novinar Green, da je videl, kako je Mac Mahon tik pred dogodkom, zaradi katerega mu sodijo, potegnil iz žepa sliko kralja Edvarda.

Naslednja priča, policist na konju trdi, da je minulo ali dve, preden je prispel kraljev spreved,

Delavci in prostovoljci so zasedli prostore velikega madridskega lista »ABC« in se v njih utrdili. Na oknih so postavljene strojne.

Vlada je po radiu pozvala tuje časnikarje, da naj v svojih poročilih poročajo samo resnične stvari. Dopisniki, ki bodo pošiljali tendenciozne vesti, bodo nosili najstrožje zakonite posledice.

Barcelona, 24. julija. AA. Havas poroča, da so iz bližnjih katalonskih vasi na tovornih avtomobilih pripeljali zelenjavo, sadje, krompir in mleko. Vse to je prebivalstvo zbralo za bolnišnice, v katerih so milični ljudske fronte.

Katalonska pokrajinska vlada objavlja, da je neresnična vest, ki jo je objavila radio Sevilla, v kateri se trdi, da so uporniki zavzeli Barcelono. Vlada je zasedla električne železnice Taras-Barcelona, ki jo uporabila za zbiranje pristašev, ki so blokirani v okolici Barcelone.

od večeraj ni nobena španska vojna ladja več prišla v angleške teritorialne vode pred Gibraltarjem. Iz Viana do Castelo poročajo, da je Vigo v rokah upornikov.

Tik pred Madridom

Sevilja, 25. julija. Štab generala Quipea de Llan-a objavlja poročilo, v katerem pravi, da je kolona generala Molla, ki koraka proti Madridu potolkla oddelek dobrovoljcev, ki je na Somoseri poskušal ustaviti pohod kolone proti Madridu. Po tem poročilu morajo uporniške čete kmalu vkorakati v Madrid. Poročilo pravi tudi, da voditelji ljudske fronte že zapuščajo prestolnico. Ob koncu poročila se pravi, da so neresnične vse vesti, ki jih je snoči objavil radio v Madridu in v Barceloni.

in razpršile večjo skupino upornikov, ki so ogrožali pokrajino. Čete energično čistijo pokrajino.

V uradnem poročilu iz Addis Abebe javljajo, da so italijanske čete vzdržale boj z abesinskimi roparji v Soji. Na bojišču so Abesinci pustili veliko mrtvih in ranjenih. Te operacije italijanskih čet imajo, kakor trdi uradno poročilo, zgolj preventivni značaj in se vrše predvsem v področju vzdolž proge Addis Abeba-Diredava. Neka abesinska tolpa je pred nekaj dnevi spet napadla vlak, ki je šel iz Diredave v Addis Abebo. Pri tem je padel italijanski polkovnik Marcanti. Razen njega je bilo ubitih še več vojakov.

Rim, 24. jul. AA. Havas poroča: Egiptsko zunanje ministristvo je obvestilo italijansko poslanstvo, da egiptski poslanik v Addis Abebi poroča svoji vladi, da niso točne vesti o napadu Abesincev na Addis Abebo.

Najnovejše iz Španije

Washington, 25. jul. AA. DNB poroča: Ameriško veleposlaništvo v Madridu je zahtevalo od španskih oblasti, da naj policijsko zaščitijo ameriške državljane. Ameriški konzulat je zaprt. Ameriški konzul v Bilbau je sporočil, da je letno rezidenčno francoskega veleposlanika v San Sebastianu poškodovala granata. Ameriški konzul v Barceloni je sprejel telefonsko poročilo z otoka Malorka, da se je mesto Palma brez odpora predalo upornikom. Položaj na Malorki je zelo resen. Ameriški konzul je obvestil tamošnje ameriške državljane, ki jih je 155, da bo prišla ameriška vojna ladja »Oklahoma« že snoči na malorško morje in da se morajo takoj vkrcati. Diplomatski zastopnik USA v San Sebastianu poroča, da trenutno v San Sebastianu ni nobene oblasti in da so razmere strašne.

Madrid, 25. jul. Havas poroča: Bivši poslanec Antonio de Villa je časnikarjem opisal potek večerajšnjih borb na Gvaderami. De Villa pravi, da so imeli namen pri Gvaderami koncentrirati vse svoje oddelke iz Burgosa, Valladolida in Segovie. Priključiti bi se morali tudi močni oddelki iz Pamplune, Logra in Leona. Vendar pa uporniška kolona iz prvih treh mest ni bila samo ustavljena, ampak je bila popolnoma razgana. Razkroj upornikov pri Gvaderami je bil tolik, da so se razbežali na vse strani in zapustili vse vrhove Siere Zdi se pa, da so te vesti prav tako netočne in pretrane, kakor vse ostale vesti iz Španije.

Tanger, 25. jul. AA. Havas poroča: Vse španske vojne ladje, izvezene tri manjše edince, so zapustile tangersko luko. V luki so sedaj ena angleška torpedovka, ena francoska kontratorpedovka, portugalska torpedovka in italijanska križarka. Pričakuje se prihod novih francoskih vojnih ladij.

Barcelona, 25. julija. AA. (Havas.) Bivši vodja sindikalistov in narodni poslanec Angelo Postana je izjavil zastopnikom tiska, da je v nedeljo zjutraj padel v roke upornikov, ki so mu grozili s smrtjo.

Madrid, 25. julija. AA. Havas poroča: Turisti, ki so se vrnili z Balearskih otokov poročajo, da so uporniki gospodarji Malorke.

Lizbona, 25. julija. AA. DNB poroča: V govoru po radiu je general Franco pozval križarko »Jaime«, da se takoj preda, ker jo bo v nasprotnem slučaju dal potopiti.

Madrid, 25. julija. AA. Havas poroča iz Saragose, da so se tamkajšnji uporniki umaknili v baziliko Pilar, da bi se tako umaknili bombardiranju vladnih čet. Prevladuje prepričanje, da se uporniki ne bodo mogli več dolgo držati.

London, 25. julija. AA. Reuter objavlja: Vest iz Španije so še zmeraj zelo kontradiktorne. Po dosedanjih vesteh se zdi, da še nobena stranka ni dosegla absolutne nadmočnosti. Vlada je utrdila svoj položaj v Madridu in Barceloni. Očitno se je utrdila tudi v San Sebastianu. Odločilne važnosti pa bodo borbe severno od Madrida. Resnost položaja se vidi najbolj iz tega, da so vse tuje države poslane svoje ladje v španske luke, da bi rešili tuje državljane. V diplomatskih in konzularnih krogih prevladuje prepričanje, da je treba tuje čimprej rešiti iz Španije.

Madrid, 25. julija. AA. Vlada je snoči objavila, da so se uporniki predali v Moliru v pokrajini Granade.

Madrid, 25. julija. AA. Havas poroča: Notranji minister je po radiu objavil vest, da znani bančnik Juan Marc financira pokret upornikov.

OBIŠČITE od 1. do 9. avgusta 1936

JUBILEJNI
**5. MARIBORSKI
TEDEN**

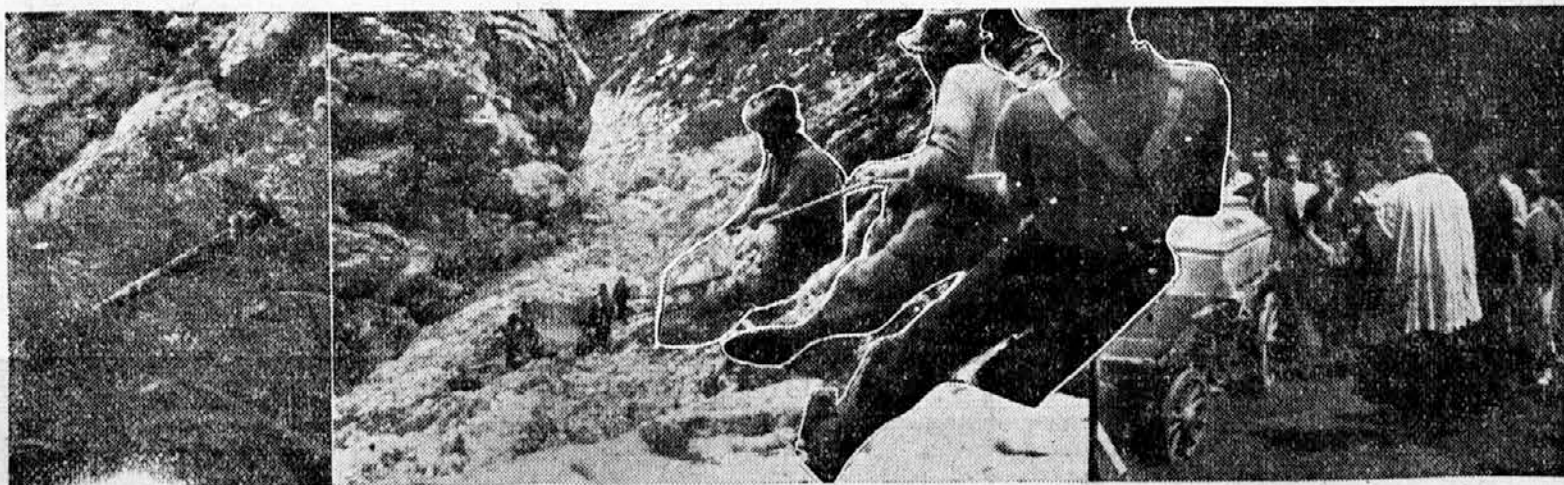
POD POKROVITELJSTVOM NJ. KR. VIS. KRALJ. ANDREJA
(50% popusta na železnice od 30. julija do 11. avg. 1936)

Velika gospodarska in kulturna revija!

Industrija - Tekstil - Obrt - Trgovina - Kmetijska razstava - Pokušanja vin - Velika gasilska razstava in gasilski kongres - Jadrarno in motorno letalstvo - Protiplinska obramba - Filatelistična razstava in borska znamenja - Zgodovina - Umetnost - Socialno skrbstvo - Turistični promet - Žena v obrti - Modna revija - Akvaristična - Kuncerejska - Golobarska razstava - Kongresi - Koncerti - Sport - Veselični park na razstavišču.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji...
Zeleno, romantično Pohorje...
Gostoljubni, lepi Maribor... **Vas vabijo!**

slučajno postal pred obtožencem. Izpoved tega redarja je potrdil tudi policijski uradnik Flood.

Ob nesreči v Kamniških planinah: zasajen cepin, kraj nesreče, reševalci spuščajo trupli v dolini...

Kako so ujeli pobleška morilca?

Prijatelj našega lista iz Avstrije, ki je bil očevidec dramatične aretacije pobleških morilcev Sterna in Kolarja nam je poslal naslednje poročilo, ki ga v celoti objavljamo.

Trieben na Zgornjem Stajerskem, 23. julija.

Usodepolna dopisnica

Mariborska policija je na podlagi dopisnice, ki jo je poslal soudeleženec na pobleškem umoru Ivan Kolar svojemu prijatelju v Maribor, ugotovila, da sta pobegnula oba zločinca Stern in Kolar preko meje v Avstrijo. Dopisnica je bila namreč oddana v Puntigamu pri Gradcu. Avstrijske oblasti so bile včeraj dopolne obveščene o stvari in obenem zaprosene, da zasledujejo in aretirajo oba zločinca.

Radio tiralica!

Avstrijske varnostne oblasti so takoj, ko so bile o stvari obveščene in natančno poučene storile nemudoma vse potrebne korake. Potom lastne radioodajne postaje so obvestile vsa podrejena krajevna orožniška poveljstva in jim poslala natančen opis obeh mariborskih morilcev z nalogo, da jih zasledujejo in aretirajo. In zopet se je radio sijajno izkazal. Se isti dan, ko je mariborska policija obvestila avstrijske oblasti, da se nevarna zločinca nahajata na avstrijskem ozemlju, sta obadva prišla v roke pravice — ravno po zaslugi takojšnjih brezličnih obvestil.

Samočna potnika

Nekako proti poldnevju, ko še ni bila sprejeta brezlična tiralica, sta šla skozi vas Oberzeiring dva na zunaj sumljiva tuja. Ker v ta kraj bolj redko zaide kak tuj človek, je to izzvalo zanimanje obeh službujočih orožnikov, ki sta pozvala sumljiva tuja, da se izkažeta kdo in od kod sta. Oba potnika — bila sta to Stern in Kolar — sta pokazala svoje listine in ker so bile v redu, sta jih orožnika mirno pustila naprej. Toda ni še minilo pol ure, odkar sta odšla zanimiva tuja, ko zabrni službeni sprejemni aparat. Eden izmed omenjenih orožnikov stopi k aparatu in sprejme tiralico za Sternom in Kolarjem. Ne da bi se dolgo pomišljal skoči na kolo in se odpelje v smeri, kamor sta odšla mariborska morilca. Ker jih ni mogel več dohiteti, najbrže zato, ker sta zaslutila nevarnost in spremenila smer, se je vrnil v Oberzeiring in takoj telefoniral vsem v poštev prihajajočim orožniškim postajam, da se nahajata nekje v bližini Stern in Kolar.

Aretacija

To telefonično sporočilo je dobila tudi tukajšnja orožniška postaja. Slučajno sem imel nekaj opravka na žandarmeriji in sem bil tam ravno, ko je prišlo omenjeno telefonično sporočilo. Ker sem bil o mariborskem umoru že preje informiran iz časopisja, me je stvar zanimala in sem prosil, ako se smem zasledovanju pridružiti. Radevolje so ustregli moji želji. S službujočima orožnikoma Ormnikom in Schifterjem sem odšel po lepi pešpeti, ki vodi skozi romantično dolinico Sunk v smeri proti Nizkim Turam. Mem potjo sta se nama pridružila še orožnika Ebner in Sauer od Sv. Janeza pod Turami. Ker nismo videli in srečali nobenega sumljivega človeka, smo po večernem brezuspešnem iskanju ravno nameravali oditi nazaj. V tem trenutku pa prideta nasproti dva mlada moška, oba

oprašena in utrujena. Po njih obnašanju smo koj vedli pri čem da smo. Čim sta nas zagledala, sta prebledela, se zdrznila in s pospešenim korakom hotela mimo nas. Vsi štirje orožniki pa so ju v hipu obstopili in zahtevali legitimacije. Iz listin so ugotovili, da so dobili v roke iskana morilca — Stern in Kolarja. Takoj so jima napovedali aretacijo in ju odvedli v Trieben, kjer so oba — toda vsakega posebej

zaslišali

V začetku sta oba odločno tajila, da bi imela kakršnokoli zvezo z umorom na Pobrežju pri Mariboru. Ko pa so ju soočili in skupaj zaslišali, sta končno priznala zločin. Pri telesni preiskavi so našli dve zapestnici in dve dozi za puder, denarja pa razen nekaj drobca, nista imela pri sebi.

Kakor že povedano, sta svoje zločinsko dejanje končno povsem priznala. Stern je nato natančno opisal, kako je umor izvršil. Prišel je k vpojenemu finančnemu pregledniku Strajnsku pod pretezo, da bi rad najel sobo, ki jo je ta oddajal. Strajnske ga je povabil v stanovanje, sedla sta za mizo in se pogajala za najemnino. Ko je Stern ugovarjal, da je Strajnske sam doma, je vstal in mu hladnokrvno zagrozil z besedami:

Strajnske je v hipu skočil v sosednjo sobo in se vrnil oborožen s sabljo, s katero je nameraval odvrniti Sterna. Ta pa je Strajnsku naglo iztrgal nevarno orožje in ga zgrabil za vrat. V medsebojnem prerivanju, je Stern položil svojo žrtev na tla in ga neumljeno tolkel. Utrgal je še kos okenske zavese, s katero ga je končno zadušil. Kolar, ki je medtem stražil pred vrati odnosa na cesti, je sedaj prišel v sobo in ker so mu bile domače razmere pri Strajnskovih znane, je z lahkoto našel ves denar in druge dragocenosti, ki jih je imel Strajnske doma. Po izvršenem »poslu« sta oba zločinca nemoteno odšla in se skrivala deloma v Jugoslaviji, deloma v Avstriji, dokler ju včeraj niso ujeli tukaj pod Nizkimi Turami.

Stern in Kolar morila tudi po Slov. goricah?

V Slovenskih goricah sta bila v zadnjih časih izvršena dva roparska umora, ki še do sedaj nista pojasnjena. Dne 16. junija so kmetje v Ploderšnici našli temkajšnjega posestnika Karla Verbošta mrtvega. Ugotovilo se je, da ga je roparski morilec najprej zadavil, nato pa izropal. Tedaj so zaprli nekega njegovega soseda, ki pa še do danes taji in je zelo verjetno da je po nedolžnem zaprt. Pred nedavnim je bil izvršen umor v bližini Sv. Barbare. Posesnik Otilije Kocbek, ki je stanovala v samotni hišici, je neki neznanec zadavil in oropal. Tudi tu niso našli nikake sledi za zločincem, pač pa so ugotovili samo to, da sta se tedaj potikala tam okrog dva sumljiva neznanca. Ugotovili so, da je v noči, ko je bil Verbošt umorjen, prenočeval v bližini pri sosedu nek brezposelni, čigar opis se popolnoma strinja s Sternom, ki je umoril Strajnskega v Mejni ul. v Mariboru. Istotako so videli ljudje dan pred umorom Otilije Kocbekove v bližini dva popotnika, ki sta po opisu zelo podobna Sternu in Kolarju. Kolar se je večkrat mudil v bližini Sv. Barbare in St. Lenarta, ker ima tam sorodnike. Prav verjetno je, da sta oba morilca, ki sta izvršila umor Strajnskega, tudi krivca umorov v Slovenskih goricah, ki so ostali dosedaj še nepojasnjeni.

Usodna žrtev avtomobilske nesreče

Ljubljana, 25. julija.

Neki osebni luksuzni avto se je okoli polnoči ustavil pred Leoniščem in zaprosil, da sprejmejo hudo poškodovanega dijaka VII. razreda I. realne gimnazije v Ljubljani, 17-letnega Borisa Tomažiča, sina Antona Tomažiča, solastnika vletvrdke »Oleum« na Gosposvetski cesti. Poškodovanca so takoj prenesli v operacijsko sobo, kjer so mu nudili zdravniško pomoč in izvršili potrebne operacije. Poškodovani Boris ni kazal hujših zunanjih poškodb, pač pa je imel hude notranje. Davi okoli 6.30 je Boris podlegel poškodbam. Umrli je zaradi notranje krvavitve. Dijak Boris je bil raz-

borit, krepak in podjeten dijak. Zanimal se je zelo za šport.

Kako je Boris ponesrečil, sprva še ni bilo mogoče točno ugotoviti. Doznavamo, da je včeraj iz očetove garaže vzel limuzino in se odpeljal na izlet na Gorenjsko z večjo družbo. Po neki verziji je vozil do Kranja, od tam pa je krenil mimo Vodice dalje v smeri proti Kamniku, od tu pa pozno že skozi Mengeš proti Ljubljani. Pri Trzinu je prišlo do avtomobilske nesreče, ki še ni pojasnjena. Orožniška postaja je uvedla poizvedbe. Obveshila pa je o nesreči tudi okrajno sodišče v Kamniku, da odpošlje sodno komisijo na lice mesta.

Razgovor z Jarošenkom na predvečer nesreče

Ljubljana, 24. julija.

Avijonska nesreča, ki je zahtevala sedem človeških žrtev, je še vedno predmet živahnih razgovorov in vsestranskih komentarjev. V našem uredništvu se je zglasil nek gospod, ki je bil dober znanec pokojnega pilota Jarošenka ter se je z njim mnogokrat razgovarjal. Navadno sta sedela v kavarni Metropol ter se menila o letalih in o naši civilni aviaciji.

Ta gospod je govoril z Jarošenkom tudi na predvečer nesreče, in sicer v vestibulu hotela Miklič. Nekoč ga je naš informator tudi vprašal, zakaj je po mnenju Jarošenka strmoglavilo letalo z Nikitinom.

Jarošenko je odgovoril: »O tem je bolje, da ne govorimo.«

»Imel sem vtis — je dejal naš informator — da je imel pokojni Jarošenko popolnoma določno mnenje o Nikitinovi nesreči.«

Na predvečer nesreče pa sta se naš informator in Jarošenko pogovarjala po pripovedovanju našega informatorja nekako takole:

»Kakšne stroje imate sedaj?«

Jarošenko: »No, ne baš najboljše.«

»Toda imeli ste nekaj novega, kajne da?«

Jarošenko: »Da, toda čim sem ga preizkusil, so ga poslali doli na drugo progo.«

»Kakšno mašino pa imate sedaj na naši progi?«

Jarošenko: »Imamo nekvo staro, —

»Zakaj, ali morate leteti, če mislite, —

Jarošenko: »Ni ravno treba, toda vi veste, kaj je tujina...«

Kakor se iz tega razgovora vidi, je tudi Jarošenko sam potrdil, da je bil stroj, s katerim je letal na progi Ljubljana - Sušak - Belgrad, star. Celotak, da je Jarošenko predvideval kako nesrečo.

Naš informator je tudi z vso sigurnostjo ovrgel trditve, da bi bil Jarošenko tisti večer v Nebotičniku, o čemer smo se itak tudi že sami prepričali ter demantirali vse nasprotne vesti.

branilec na vse načine prepričevali, da bodo razen Arnavtovića vsi oproščeni ali pa vsaj milo kaznovani.

Dva mlada cerkvena vlomilca

Maribor, 24. julija.

Pri Sv. Lovrencu na Pohorju je bil izvršen vlom v župno cerkev. Tatovi so odnesli puščico pri stranskem oltarju, v katero so verniki vedno dajali največ milodarov. Puščica je bila pritrjena na steni, pa so odvijali vijake ter izginili z njo. Nihče ni mislil, da sta izvršila drzno in grdo tatvino dva dečka v starosti 14 in 15 let. Ko pa so te dni orožniki v bližini Sv. Duha na Ostrem vrhu aretirali 15-letnega Ervina Šumerja iz Sv. Lovrenca, je dečko priznal, da je on v družbi svojega 14-letnega brata Emila izvršil vlom v cerkev. Puščico sta zunaj na skrivnem kraju izpraznila ter jo vrgla v ribnik pod cerkvijo. Denar — bilo je vsega skupaj 120 Din — sta si po bratovsko razdelila ter ga zapravila za raznovrsten drobiž.

Naročajte „Slov. dom“!

Prosimo tihega sožalja!

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo pretužno vest, da nas je naš edini in pri-

ljubljeni sin

BORIS

učenec VII. razreda realne gimnazije v Ljubljani

danes v polnem cvetu mladosti, star komaj 16 let, za vedno zapustil.

Na zadnji poti ga bomo spremili v ponedeljek, dne 27. julija ob 6 popoldne iz sanatorija Leonišče na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga bomo položili v prerani grob.

Ljubljana, Trst, Zagreb, Belgrad, Šibenik, Slum, dne 25. julija 1936.

TONČI in TONČKA TOMAŽIČ, starši.

MARIJA CERKVENIK in URŠULA TURK, stari mami. FRANJO, RUDI, DRAGO, JOSIP in KARLO, strici.

IVANKA, MIRA, PINA in ANČI, tete — in ostalo sorodstvo.

Ob svitu olimpijske plamenice

V nedeljo so v Grčiji na Olimpiji prižgali plamenico, katero neso tekači preko Grčije, Bolgarije, Jugoslavije, Madjarske, Avstrije, Češkoslovaške in Nemčije v Berlin. S to plamenico bodo potem prižgali olimpijski ogenj na vrhu olimpijskega stebra, ki bo gorel ves čas olimpijskih iger. Ves ta tek, prav za prav prenos olimpijske plamenice, posnemajo na film.

Poročevalec lista »Völkischer Beobachter« popisuje dogodke ob prižiganju te plamenice na Olimpiji, tam, kjer so se vršile stare grške olimpijske igre, takole:

Vrvenje v Atenah

Prometni policaj, ki v vročem soncu uravnava cestni promet in dela prosto pot naši avtomobilski karavani, odgovarja na naše vprašanje, kaj pomenijo neštene pušice vse na okoli v Atenah, le z eno besedo: Olimpija. Nekaj ur pozneje pa smo gledali skozi okno našega hotela belomodre grške zastave, ki so se vile na svetilnikih in prekrivale grb kralja Jurija II.

Gostje iz severa, ki jih železnica odkladi v Atenah, veliki avijoni nemške »Lufthanse«, vsi imajo isti cilj: majhno vasico na polotoku Peloponezu, v svetli gaj, kjer grška mladina v imenu mladine vsega sveta prisega, da se bo držala športne olimpijske prispege.

Hoteli v Atenah so prenapolnjeni. Soferji, tolmači, potovalne pisarne, paroplovna zastopstva, zastopniki raznih evropskih zračnih zvez, imajo dneve velikega dela in zasluzka. S hriba nas pozdravlja v temnomodrem grškem nebu Akropolis, središče grške prestolice. Vsi pa, ki so prišli iz tujine v Grčijo, so prišli sem kaj ne samo po doživetja, temveč tudi za to, da ta doživetja posredujejo in da svetu popišejo in v slikah ponazorijo svečanosti, ki se odigravajo v Olimpiji, v Atenah in Delfih ob posvetitvi olimpijske plamenice. Za tako podjetje je treba velikih tehničnih priprav. Telefoni brne, telegrafi ropočajo, kurirji tekajo, letala švigajo po zraku. Vse je namreč le stvar nekaj ur, posel za ljudi, ki so izvežbani v poročanju, kar je danes v Evropi že nekaj poklica za sebe. Dogodki teh dni v Grčiji so senzacija.

Poročevalci iz vsega sveta

Pošta mora hitreje delati, v hotelskih telefonskih centralah je treba telefonist, ki obvladujejo več jezikov. Toda boj proti izžemalcem in izražalcem prilike je na Balkanu boj proti sapi. V Atenah so tri ali štiri mesta, na katerih najde reporter potrebno pomoč: olimpijski komite, ki dela noč in dan in dreza po ministrstvih in priganja, nemški prometni biro, pisarna nemške »Lufthanse« in nekaj vratarjev velikih atenskih hotelov, ki se kar trudijo s tem, da bi pokazali tujcem, da obvladajo skoro vse evropske jezike.

V tem mestu se snidejo stotine inozemskih časnikarjev, ljudje, ki se znajdejo in spoznajo vedno tam, kjer se karkoli zgodi. Zanje so atenske slovesnosti znanja in dela. Le v enem so se pripravili vse dni, odkar je prvi grški tekač odnesel plamenico, borba za edini telefon, ki ga premore Olimpija.

Naporne poti

Tekači morajo premagovati izredno težavno pot. Od Olimpije pa do Korinškega zaliva, nekako sto kilometrov, ni videti drugega, kakor rdečkasto-sivo kamenje, izžgano zemljo in osušene struge rek. Tod vodi podolgem pot od Larisse do Soluna, skozi svete kraje stare Grčije.

Grška armada je na vsej poti pomagala organizaciji teka s tem, da je sodelovala s svojimi motoriziranimi oddelki. Oni prevažajo po končanem teku tekače vsakega na svoj dom.

Olimpijsko plamenico nosijo tekači po tej-le poti v Berlin.

Neznanec nosi kot prvi plamenico

Dolgo so se Grki prepirali, kdo bo prvi vzel plamenico in z njo odtekel na pot. Dolgo so iskali kakega vidnega veljaka, ki bi bil najbolj vreden take časti. Toda teh je bilo preveč in so zato prišli do posebne odločitve: poiskali so nekega doslej neznanega Grka, mladeniča, ki je po svojem

telesu najbolj odgovarjal podobi starega grškega atleta. Ta je bil prvi, ki je plamenico ponesel proti Berlinu.

Pogled 2600 let nazaj

Ob prihodu olimpijske plamenice v Atene sta bili prirejeni dve vrsti svečanosti. Prve so se odigravale na velikem starodavnem stadionu, druge pa v vsej tihoti med stebri stare Akropole. Tekoč s plamenico je prišel pred vhod v Parthenon, pred katerim so stali vojaki v klasičnih grških bojnih opremljenih. Tekoč je moral prositi za vstop. »Kdo si?« »Prinašam plamenico z ognjem iz svelega kralja Olimpije!« Tekoč je tekel nato dalje proti templju boginje Palade Atene, kjer so štiri svečnice s pla-

Japonske olimpijske plavalke v Berlinu, kadar imajo odmor.

menico prižgale leščerbe. Ko se je tekač obrnil proti izhodu, je dejal vs m navzočim: »Povejte človeštvu, da olimpijski duh se ni umrl, plamen, ki se ni ugasnil, ožarja narode, ki se zgrinjajo k miroljubnim in plemenitim tekmam.«

Odlična organizacija

Nobena država se v organizaciji prenosa olimpijske plamenice ni tako potrudila, kakor Grčija. Skozi to deželo teče velik del proge, po kateri plava olimpijska plamenica v Berlin, da bodo z njo prižgali ogenj na olimpijskem stolpu. Prav Grčija je rojstna dežela olimpijskih iger. Pred 3000 leti so jih uvedli. Pet dni podnevi in ponoči so grški vojaki in lahkoatleti nosili to plamenico do bolgarske meje, kjer so jo izročili v roke bolgarskim atletom. Prav vsi, od navadnega vojaka in kmečkega sina, pa do prestolonaslednika, ki je prevzel pokroviteljstvo nad temi svečanostmi, so zaživel v svoji bogati zgodovini in se vdajali tradiciji, ki jo danes nadaljujejo olimpijske igre.

Proga, po kateri so tekli grški tekači, je od vseh, kar jih je še do Berlina, najtežavnejša. Morali so premagati velike napore. Organizacija je bila sijajna. Na 100 km dolgi progi so stali pripravljeni atleti, ki so se pripeljali na neobljudene kraje z vozovi in avtomobili. Marsikateri pa je moral po več ur daleč, da se je postavil na svoje določeno mesto. Pomisliti moramo, da so tekači tekli v strašni vročini, kjer ni nobene sence, pač pa samo skalovje. Tudi na višinah, včasih preko 1000 m, so ob poti stale velike množice gledalcev in vzpodbujale tekače, ki so morali zmagovati ne samo vročino, temveč tudi strme poti, katere imajo v nekaterih delih tudi do 20 odstotkov nagiba. V petih minutah je moral tekač preteči tako pot. Ponoči pa je moral ob svitu svoje plamenice paziti na vsak svoj korak.

16 zlatih kolaž

Grčija je doslej na olimpijskih tekmah odnesla šestnajst zlatih kolaž. Brez dvoma moramo za glavni in največji uspeh označiti med njimi zlato kolažno, ki si jo je priboril leta 1896 pri prvih olimpijskih igrah pastir Louis s vojo zmago v maratonskem teku. Nemci so tega pastirja povabili na letošnje olimpijske igre, da bo kot Grk in prvi zmagovalec na res klasični progi prižgal ogenj na olimpijskem oltarju. Predvsem na obeh olimpijadah v Atenah leta 1896 in 1906 ter leta 1904 v St. Louisu ter leta 1912 v Stockholmu se je več Grkom posrečilo v raznih panogah doseči zlate kolažne. Posebno v metu kamna, dviganju uteži,

rokoborbi, kolesarstvu in telovadbi. Kar pet kolaž je pa so si priborili v streljanju.

V Delfih

Posebno mnogo je bilo ob cesti gledalcev iz malega mesteca ob Parnasu Arahove, ki so pričakovali prihoda olimpijske plamenice. Kmalu se je pokazal v daljavi tekač v telovadnih hlačkah in predal svojo plamenico drugemu tekaču, ki je bil oblečen v grško narodno nošo Med Arahovo in Delfi so plamenico nosili tekači, ki so bili vsi oblečeni v narodne noše. Ko je prišel tekač pred vrata svetega mesta Delfi, se je obrnil proti Kastilskemu studentu odhod na razvaline majhnega stadiona na majhni vzpetini. Tu je bil postavljen oltar, ki so na njem prižgali s plamenico olimpijski ogenj. V tem kraju so bili izvršeni obradi, ki so na vsakogar naredili globok vtis. Pri tem se je dogodilo nekaj posebnega. Grk, ki je prinesel plamenico do oltarja in z njo prižgal ogenj, je pozval Leni Hiesentahl, voditeljico nemške ekspedicije, ki je posne-

mala na film vse te slovesnosti, da z njim vred zapleše grški narodni ples. Seveda je morala Nemka v krog.

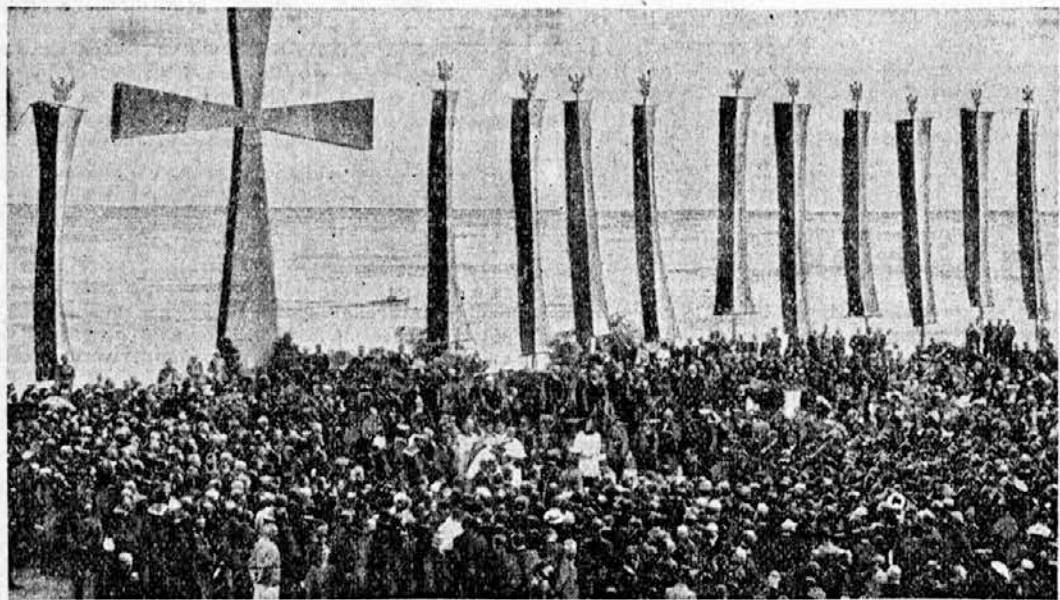
Tako potuje olimpijska plamenica skozi Grčijo, Bolgarijo, Jugoslavijo, Avstrijo, Češkoslovaško in Nemčijo do Berlina. Z njo bodo prižgali olimpijski ogenj v berlinskem Lustgartnu in na maratonskih vratih. Stisnjeni, tekoči plin, ki ga hranijo v jeklenih posodah, bo netil ta ogenj.

Neki zdravnik je dami, ki mu ni hotela plačati umetnih zob, ki jih ji je bil napravil, napisal tole pismo: »Če ne boste takoj plačali zneska, katerega mi dolgujete, bom dal v časopisje objaviti tale oglaš: Izvrstni umetni zobje na prodaj. Ogle dati si jih lahko pri gospej Puferjevi, Dolga ulica, štev. 7.«

Takoj drugi dan je zobozdravnik prejel denar.

A: »Če se ne motim, si tvoja žena lase barva, ali ne?«

B: »Kaj še, njeni lasje imajo stalno barvo, ker je že take kupila.«

Pogreb pred kratkim ponesrečenega poljskega letalca generala Orlicz-Dreszerja v Oxhöftu.

Zeleni pekel

Po dobrih desetih minutah vožnje so s pozorišča izginili vsi sledovi o ljudeh. Veliki splavi plavja so se podili po reki navzdol. Kadar smo se jim približali, se je z njih vršeče dvignila silovita množina pisane in blesteče se vodne perutnine. Videli smo majhne rdeče in rumene ptice, ki so vlekle noge za sabo, poleg njih pa verigo kljunačev podobnih ptic, ki so se kriče zavihtele v zrak in se potem spet pogrezale v blčevje. Na peščenih sipinih so se ponosno postavljali rumenooki caranči z lepimi vitkimi orlovskimi glavami in s temno nakodranim perjem. Visoko na nebu pa je risal urubu svoje vijuge in oprezoval za plenom.

Polagoma smo zapustili glavno strugo in prodirali v zaliv, kjer se je rinilo vedno zeleno grmičevje do vode. V oddaljenem toku je peščena sipina dvigala svoj plitvi hrbet nad površino vode.

Tam je spalo na soncu osem mogočnih aligatorjev. Težka omotičnost tropskega opoldneva je brez diha visela v drhtečem zraku. Ko je Urrio odklopil motor, je vladala smrt na tišini. V napeti boleči neslišnosti je drsel čoln čez plitvino.

Nenadno se je pilotov svak nagnil daleč nad krnilo in nekaj zakričal.

»Pst,« je zašepetal Bee-Mason in vrtil ročico svojega aparata.

Vr, vr, vr, je brnel aparat.

Mehanik je ubogljivo potegnil svojo glavo nazaj, toda pri tem je prevrnil prazno posodo za bencin. Ropot je bil neverjeten. Zdelo se nam je, kakor da nam je tik pred ušesi zahrumela sovražnikova vojna trobenta.

Aligatorji so se takoj prebudili in vseh sedem je iztegnilo svoje glave v zrak, osmi pa je z izrazom starega izkušenega vojščaka zdrsnil v vodo.

»Oh!« zategnjeni žalostni vzklik je preplašil še pet nadaljnjih plazilcev, ki so tudi pobegnili s sipine.

»Drži gobec, ti črni satan!« je zakričal Bee-Mason in se zibal v čolnu.

Spet smo naravnali čoln v pravo smer, spet je grmel čez površje vode hrušč prazne pločevinaste posode. Z izrazom skrajnega nezadovoljstva sta zadnja dva repa izginila v globino.

Bee-Mason se je razjarjen obrnil k Urriu. »Ali ga ne moreš držati na uzdi?« Ta človek mi je pokvaril krasne slike.

Diplomat Urrio je vrgel spokornemu grešniku pomarančo in mu napovedal, da ga bodo na mestu križali, samo če migne z enim samim prstom na nogi.

Potem smo hitro posedli po čolnu in čakali.

Preteklo je pol ure, preden je prvi aligator pomolil nos iz vode, ko je prišel do spoznanja, da je zelena globina prav za prav nepripravno bivališče, da bi človek tam prebil kako žarno popoldne. Zato je počasi zle-

zel spet na površje. Kmalu jih je vseh osem leno plavalo po vodi v velikih krogih in tako počasi, da so komaj malo kodrali stekleno površje plitvine. Videti je bilo od njih samo nabrekle očnice, izmed katerih so nas zasledovali zlobni pogledi.

Bee-Mason je nekaj časa čepel pri svojem aparatu, nazadnje se je pa jezen usedel. »Saj ne bodo več splavali na sipino,« je mrmral. »Zapodi kroglo za njimi.«

Urrio je oprl puško na steno čolna in sprožil. Petdeset metrov daleč od nas se je zaprlo zlobno oko, dolg gobec se je potapljaj in se spet dvigal iz vode. Sivozeleno truplo je plavalo po površju zaliva. Vse druge oči so bile izginile.

Nenadno se je Urrio nečesa domislil.

»Poskusimo če tista zgodba o piranhah drži, je predlagal.

»Kaj se misliš kopati,« sem vprašal jaz. Bee-Mason se je igral s svojim preljubim aparatom.

»To bi bila čisto posebne vrste slika, je menil.

Toda Urrijev domislek je bil vendar bolj izviren.

»Odrezali bodo aligatorju rep in pogledali, koliko časa potrebujejo piranhne, da ga očistijo vsega mesa.

To je bila genijalna misel. Ovili smo zverini vrv okoli vseh štirih tac in jo vlekli za sabo, ko smo pluli s čolnom nazaj v reko.

V naši zbirki orožja, ki je carinike v Buenos Airesu prepričalo, da smo prevrat-

niki in revolucionarji, je bil tudi težak, zakrivljen, meču podoben nož, ki je predstavljaj nekako srednjo južno ameriško rešitev med kuhinjskim sekalom in med turško sabljo.

S tem smo krepko mahnili po aligatorjevem repu, katerega smo potegnili na krov čolna. Potem pa smo truplo z dolgo vrvjo spustili spet v vodo.

Skoraj takoj nato se je pričel silovit boj. Temna voda je vzvalovala, divji oblak rib je vzrasel v silovite množine, pod površjem vode se je bliskala in iskrla srebrna stahota. Zdaj pa zdaj, kadar je naskok njegovih tovarišic iztisnil kako ribo na površje in na dan, so se v sončnem soju zasvetile luske in plavuti.

Ta strašni, brezobzirni, nemi boj v temi, je neodoljivo vezal naše poglede. V glavo mi je šnila misel: Če človek sme kdaj govoriti o vrelji vodi, potem bi ta beseda bila na mestu tisto popoldne na reki Paragvaju.

Medtem, ko smo kakor začarani strmeli v globino, je grbasti hrbet polagoma utonil, tako da je aligator visel navpično pod čolnom.

Nazadnje nismo mogli tega mesarskega pogleda več prenašati. Z vso silo smo potegnili vrv. Ko je truplo zdrsnilo čez stranico čolna, se je prostor za strojem napolnil s poplavo vode. Iz notranjosti so prihajali do nas čudni plesketajoči glasovi. Po tleh je švigala sem in tja trebušnata riba.